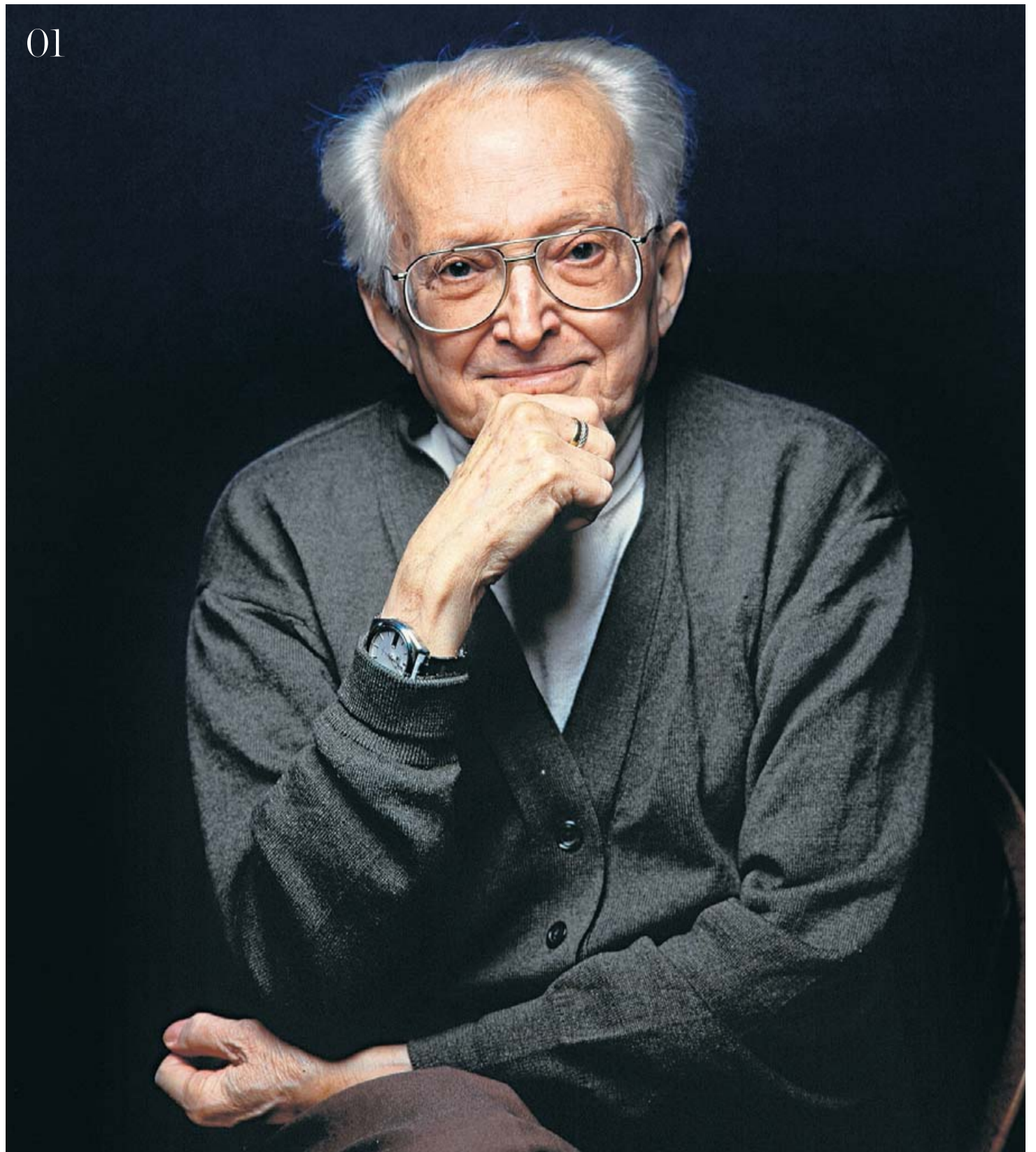

01

Els contes de Pere Calders reviuuen

La narrativa breu de l'autor de 'Cròniques de la veritat oculta' torna a les llibreries: Rosa dels Vents recupera tots els contes en dos volums, il·lustrats per Ignasi Font, i Comanegra aposta per l'enginy i el verí dels microcontes

a

llegim

46-47

- Pol Beckmann debuta amb 'Novel·la' a Quaderns Crema
- Nova antologia del poeta hebreu Iehuda Amikhai

48-49

- La poesia completa d'Ingeborg Bachmann
- 'La línia d'ombra', una novel·la breu excel·lent de Joseph Conrad

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

“Entre anar al cel o quedar-se a casa, va preferir això darrer, a desgrat del poder de la propaganda contrària, i del fet que a casa seva hi havia goteres i moltes i molt variades privacions”. Igual que el personatge d’*Obcecació*, Pere Calders (Barcelona, 1912-1994) no ha acabat mai d’entrar al panteó celestial de la literatura catalana, potser perquè la seva narrativa fugia del calaix majoritari del realisme –social o no– i perquè tenia un sentit de l’humor més explícit que el de la majoria de crítics i acadèmics que el jutjaven.

Des que La Butxaca va reunir *Tots els contes* el 2011 se l’ha reivindicat a través d’un parell de correspondències –a Joan Triadú (*La malaleta extraviada*, PAM, 2013) i a Rafael Tasis (*Fe de vida*, A Contravent, 2013)–, recuperant la novel·la *Gaeli i l’home Déu* (La Magrana, 2014) i adreçant-se als lectors infantils amb *El barret prodigiós i la barriaca de monstres* (Comanegra, 2016), inclòs a *El primer arlequí*, debut de l’escriptor el 1936 que seria complementat uns mesos després per la novel·la breu *La glòria del doctor Larén*. “Al principi, quan algú agafava un llibre, una novel·la, era per distreure’s, per divertir-se –recordava l’autor en una entrevista amb Agustí Pons publicada a *El Temps* l’any 1989–. I, de cop i volta, va resultar que calia posar al lector més preocupacions de les que ja tenia, inquietar-lo, angoixar-lo, gairebé el propòsit de l’autor era turmentar el lector”. Al llarg d’una trajectòria de més de cinc dècades, Calders es va mantenir fidel a la vocació de distreure i divertir el lector a partir d’històries deliciosament absurdes explicades amb una capacitat imaginativa remarcable, lligada sovint a una subversió de l’ordre que quedava camuflada sota una prosa innocent –només en aparença–. Es pot comprovar en alguns dels millors contes de *Cròniques de la veritat oculta*, que l’autor va publicar el 1955, després del llarg parèntesi editorial que s’havia obert el 1938 amb *Unitats de xoc*. A *Coses de la providència*, un home surt a fer un volt després que li hagin comunicat un augment de sou (“Era tan feliç que semblava mentida en una època com ara aquella”) i, després d’adonar-se que ha perdut les claus, torna a casa i li obre la porta un desconegut que el convida a dinar (“Compartireu la nostra pobresa”, li diu). *Una curiositat americana* planteja la visita d’un “senyor de Colòmbia” a casa del narrador que acaba amb la mort accidental del nouvingut. Incapaç de comunicar el traspàs a la família per por de ser titllat de culpable, l’home el tanca en un armari i se’n va a un balneari: quan torna al cap d’uns dies i el troba dissecat decideix posar-li “una mena de faldilles, fetes d’una tela índia de colors”, i el penja “en un clau del rebedor”.

“Ara és un bon moment per tornar a llegir Calders: és un autor molt

fresc, capital per entendre part de la narrativa del país”, explica l’editor Joan Riambau, que des de Rosa dels Vents acaba de fer un pas decisiu per tornar a posar sobre la taula el llegat de l’autor reunint la narrativa breu completa en dos volums, que es posen a la venda el 8 de novembre. “Hi ha dos aspectes de Calders que em semblen molt interessants –afegeix–. El treball de la llengua i el tractament de l’humor i la ironia, que no perd ni tan sols quan es decanta per explorar el gènere fantàstic”.

Perdre la guerra

Va ser, sobretot, a partir de *Cròniques de la veritat oculta* que l’escriptor es va endinsar amb decisió en el realisme màgic. Passava en els *Tres reportatges especials de Demà, a les tres de la matinada* (1959) i en una part important dels contes d’*Invasió subtil* (1978), com aquell en què dos inspectors van a veure un home a casa per comunicar-li que s’ha convertit en un fantasma. “Podeu donar gràcies de no ser un vampir –li diuen–. Això sí que és un desfici constant i un perill per a la família. Veiem cada quadre! Vós, almenys, no feu mal a ningú”. *Tot esperit* és una de les 22 narracions que ha il·lustrat Ignasi Font per a la nova edició de Rosa dels Vents. “He dedicat mig any a rellegir i documentar-me a través de l’Arxiu Calders de la Universitat Autònoma de Barcelona –explica Font–. La seva recepta literària és molt rodona, perquè sempre aconseguíeu inserir una mica de màgia en situacions d’una gran quotidianitat. Els narradors sovint són variacions

JOAN RIAMBAU, EDITOR DE ROSA DELS VENTS, DESTACA DE CALDERS “EL TREBALL DE LA LLENGUA” I “EL SENTIT DE L’HUMOR”

CAL TENIR EN COMPTE “LA PROPOSTA ESTÈTICA I IDEOLÒGICA” DE L’ESCRITOR, DIU JORDI PUIG, EDITOR DE COMANEGRA

del mateix autor”. Podria ser el cas del protagonista de *Tot esperit* o d’*Obcecació*, o aquell escriptor que, a *Encàrrec de compromís*, visita “un mestre de les lletres” que li explica que ha escrit “un pròleg precios” d’un llibre encara inexistent. “Us he cridat a vós per encarregar-vos un llibre per al meu pròleg”, li comunica.

“Les meves il·lustracions mostren una visió més melancòlica del món que els contes de Calders –diu Font–. Els seus personatges accepten les circumstàncies que els toca viure sense oposició. Potser per això el resultat és més colorista que en altres casos”. Font ha il·lustrat recentment l’edició de *Sembra Llibres d’El cor de les tenebres*, de Joseph Conrad, *El univers en tu mano*, de Christophe Galfard (Blackie Books), i la portada del nou disc d’Els Pets, *Som*. “En rellegir Calders m’ha semblat un autor d’obra molt afable i oberta”, sintetitza Font. Joan Riambau, que el va descobrir el 1978 gràcies al muntatge d’*Antaviana* de Dagoll Dagom, destaca “el món intemporal de molts dels seus contes”. Bon coneixedor de la cultura francesa, l’editor el compara amb el Boris Vian de *L’escuma dels dies* abans de recordar que els dos volums de Rosa dels Vents inclouen catorze contes no recollits abans en volum: “Hi ha des del primer relat que va publicar el 20 de novembre del 1933 a l’*Avui: Diari de Catalunya*, que es deia *Uns quants dies entre ximplers*, fins a diversos contes publicats amb el pseudònim Pere Gallari i quatre contes que van quedar fora de *Cròniques de la veritat oculta*: un d’ells, *La noblesa del gran joc*, no va passar la censura”. Al conte, un mag té la recepta

per derrotar el feixisme. ¿Seria capaç de vendre el mateix truc a l’enemic? “Ca! No t’amoïnis –exclama un personatge–. Els de l’altra banda perdran la guerra encara que facin miracles”.

Verí reconcentrat

Contes portàtils, a les llibreries a partir del 14 de novembre, aposta per reunir la narrativa més microscòpica de Calders. “És curiós que aquest recull no s’hagi fet mai abans –diu l’editor de Comanegra, Jordi Puig–. Com a microcontista Calders també és un referent. És un autor amb una capacitat de síntesi molt bèstia. El tractament del català m’enamora”. Puig reclama que, a “més del talent humorístic”, cal tenir en compte “la proposta estètica i ideològica” de l’autor.

Calders no va escriure microcontes fins a mitjans de la dècada dels 70. “Els primers dotze van aparèixer a *Els Marges* el 1975, i després van ser inclosos a *Invasió subtil* –recorda Puig–. Des de llavors en va incloure a gairebé tots els reculls”. Un dels últims, *Val més no tocar-ho*, va aparèixer a *L’honor a la deriva* (1992). Fa així: “Es va realitzar. Al final, després de grans esforços i sacrificis, ho va aconseguir. I el que són les coses: es veu que no valia la pena, perquè tothom coincidiria a dir-li que estava molt millor en la seva etapa de projecte”.

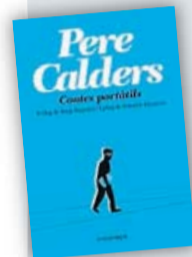
Aparador

Tres noves edicions de Calders

‘Contes portàtils’

COMANEGRA, 2018

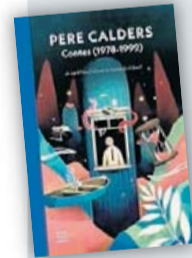
“Em dic Pere i dos cognoms més. Vaig néixer abans d’ahir i ja som demà passat. Ara només penso com passaré el cap de setmana”: *Balanç* és un del gairebé centenar de microcontes que va escriure Pere Calders i que recull Comanegra en aquest volum amb epíleg de Sebastià Alzamora i pròleg de Borja Bagunyà, que valora “els sabers oberts, paradoxals, que exploren les interrupcions (lògiques, ontològiques)” de l’autor: “Desfan la trama del que entenem per realitat i l’acosten a l’aforisme o a l’acudit filosòfic”.

‘Contes’ (dos volums)

ROSA DELS VENTS, 2018

La narrativa breu de Calders arrenca amb *El primer arlequí* (1936) i es tanca amb *L’honor a la deriva* (1992). Són més de cinc dècades de creativitat que Rosa dels Vents reuneix en dos volums que sumen una mica més d’un miler de pàgines. Dos dels al·licients per aconseguir-los són les magnífiques il·lustracions d’Ignasi Font i les catorze narracions fins ara no recollides en format llibre, entre les quals destaca *La noblesa del gran joc*, que va quedar fora de *Cròniques de la veritat oculta* (1955).

‘Coses aparentment intrascendents i altres contes’

NÓRDICA, 2017

Agustín Comotto reinterpreta amb grans dosis d’imaginació –respectant l’esponerositat dels textos originals– una trentena de narracions de Calders a *Coses aparentment intrascendents i altres contes*, publicat el 2017 a Nórdica. N’hi ha una desena que provenen de *Cròniques de la veritat oculta*, dos d’*Invasió subtil i altres contes* (1978) i dos més de *Tot s’aprofita* (1983). Finalment, la tria es tanca amb microcontes de *De teves a meves* (1984).

01. RETRAT DE PERE CALDERS EL 1994. FRANCESC MELCION 02. IL·LUSTRACIÓ D’IGNASI FONT PER A L’EDICIÓ DELS CONTES COMPLETS DE ROSA DELS VENTS. PENGUIN RANDOM HOUSE